

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

TOERISME

MEI/JUNIE 2025

PUNTE: 200

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 24 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die instruksies aandagting voordat jy die vrae beantwoord.

1. Hierdie vraestel bestaan uit VYF afdelings.
2. Beantwoord AL die vroegte.
3. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
4. Rond jou antwoorde by VRAAG 3.1 en 3.2 tot TWEE desimale plekke af.
5. Toon ALLE berekening.
6. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
7. Gebruik die puntetoekenning van elke vraag as 'n riglyn vir die lengte van jou antwoord.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Die tabel hieronder is 'n riglyn om jou te help om jou tyd volgens elke afdeling in te deel...²⁰²

AFDELING	ONDERWERPE	PUNTE	TYD (minute)
A	Kortvrae	40	20
B	Kaartwerk en Toerbeplanning; Buitelandse Valuta-verhandeling	50	50
C	Toeristebesienswaardighede; Kultuur- en Erfenistoerisme; Bemarking	50	50
D	Toerismesektore; Volhoubare en Verantwoordelike Toerisme	30	30
E	Plaaslike, Streeks- en Internasionale Toerisme; Kommunikasie en Kliëntediens	30	30
	TOTAAL	200	180

AFDELING A: KORTVRAE**VRAAG 1**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.20) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.21 D.

1.1.1 ... toeriste sal die aktiwiteit hieronder geniet.

- A Kultuur-
- B Avontuur-
- C Gesondheids-
- D Mediese

1.1.2 Die gebruik van 'n insekmiddel is 'n voorsorgmaatreël teen ...

- A cholera.
- B bilharzia.
- C sonbrand.
- D malaria.

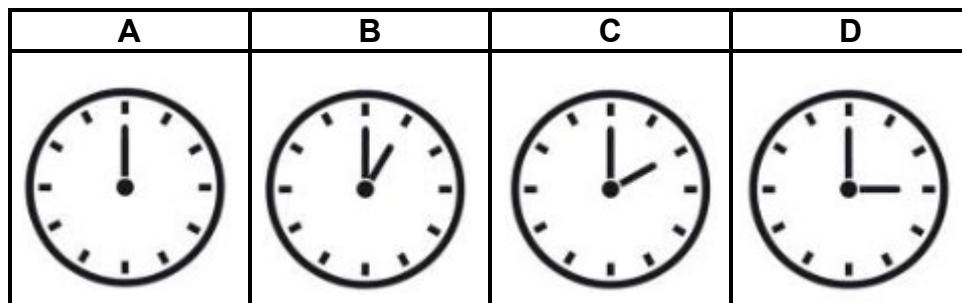
1.1.3 Om vir 'n ... aansoek te doen, sal toeriste na die ambassade van die land gaan wat hulle wil besoek.

- A paspoort
- B visum
- C gesondheidsertifikaat
- D identiteitsdokument

1.1.4 DBT word toegepas deur horlosies ... te stel.

- A in die winter een uur vorentoe
- B in die winter een uur agtertoe
- C in die somer een uur vorentoe
- D in die somer een uur agtertoe

- 1.1.5 Wanneer dit 14:00 in Moskou (+3) is, word die ooreenstemmende tyd in Kaapstad op horlosie ... vertoon.

- 1.1.6 Die daaglikse toename en afname in die waarde van 'n geldeenheid staan as ... bekend.
- A wisselkoers
 - B buitelandse valuta
 - C skommeling
 - D resessie
- 1.1.7 Wanneer die rand sterk teenoor die VS-dollar vertoon, kan dit ... tot gevolg hê.
- A minder inkomende toeriste vanaf die VSA
 - B meer inkomende toeriste vanaf die VSA
 - C geen verandering in die aantal besoekers nie
 - D minder uitgaande toeriste na die VSA
- 1.1.8 'n Gesogte (gewilde) aandenking van 'n wêreldbekende toerismestreek in Duitsland:
- A Switserse weermagmes
 - B Koekoekhorlosie
 - C Engelse tee
 - D Goue armband
- 1.1.9 'n Suid-Afrikaanse Wêrelderfenisterrein wat met 'n voorwerp uit die ruimte verbind word:
- A Robbeneiland
 - B Vredesfortkoepel
 - C iSimangaliso-vleilandpark
 - D Mapungubwe Kulturele Landskap
- 1.1.10 Hierdie ikoon word in die Uluru-Kata Tjuta Nasionale Park in Australië aangetref:
- A Algarve
 - B Big Ben
 - C Ayers-rots
 - D Kolosseum

- 1.1.11 Toeriste kan hierdie Wêrelderfenisterrein met 'n veerboot besoek:
- A iSimangaliso-vleilandpark
 - B Robbeneiland
 - C Kaapse Blommestreek Beskermde Areas
 - D †Khomani Kulturele Landskap
- 1.1.12 Toeriste wat na Kanada reis, sal dalk die ... wil besoek.
- A Corcovado
 - B Eiffeltoring
 - C Niagara-waterval
 - D Kolosseum
- 1.1.13 Die organisasie wat wêreldtoerisme-statistieke versamel:
- A UTK ('UTC')
 - B VNWTO ('UNWTO')
 - C SAID ('SARS')
 - D UNESCO
- 1.1.14 Die ikoon wat in die hawegebied van 'n Australiese stad geleë is:
- A Die Taj Mahal
 - B Machu Picchu
 - C Die Parthenon
 - D Sydney Operahuis
- 1.1.15 Die aanplant van inheemse bome kan as 'n ... aksie beskou word.
- A volhoubare
 - B verwoestende
 - C onverantwoordelike
 - D onetiese
- 1.1.16 Die besigheidskaartjie hieronder verteenwoordig die ... van 'n maatskappy.

- A kliëntediens
- B onetiese beeld
- C mondelinge kommunikasie
- D professionele beeld

- 1.1.17 Hierdie ultramarathon vind jaarliks in Junie plaas:
- A Wimbledon
 - B Kaapstad Fietstour
 - C Comrades
 - D FIFA Wêreldbekertoernooi
- 1.1.18 Die ineenstorting van 'n gebou in George, 'n dorp in die Wes-Kaap, is 'n voorbeeld van ...
- A algemene oproer.
 - B 'n onvoorsiene gebeurtenis.
 - C terrorisme.
 - D 'n burgeroorlog.
- 1.1.19 Die aantal nagte wat toeriste by 'n bestemming deurbring:
- A Massatoerisme
 - B Kernmark
 - C Lengte van verblyf
 - D Gemiddelde besteding
- 1.1.20 Antwoorde wat kliëntediens evalueer, kan versamel word deur verskillende metodes te gebruik.
- Die metode hieronder is 'n voorbeeld van 'n ...
-
- KLIËNTEDIENS**
☐	Uitstekend
☐	Goed
☐	Gemiddeld
☐	Swak
- A webgebaseerde antwoord.
 - B selfoonantwoord.
 - C terugvoeringskaart.
 - D mondeline antwoord.
- (20 x 1) (20)

- 1.2 Gee EEN woord/term vir ELK van die volgende beskrywings deur 'n woord/term uit die lys hieronder te kies. Skryf slegs die woord/term langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.2.6 bankaankoopkoers..

voorafgelaaide buitelandsevaluta-debiet; SWIFT; kontant;
OTM; kredietkaart; EFO ('EFT')

- 1.2.1 Die gebruik van 'n selfoon om vir 'n produk of diens te betaal, is 'n voorbeeld van 'n ... transaksie.
- 1.2.2 Meervoudige geldeenhede kan op 'n ...-kaart gelaai word.
- 1.2.3 'n ... kan as betaling gebruik word wanneer na die buiteland gereis word en dit word in paaimeente aan die bank terugbetaal.
- 1.2.4 'n Rugsakreisiger van Brasilië sal ... gebruik om vir aandenkings te betaal wat by straatverkopers in landelike gebiede in Afrika gekoop word.
- 1.2.5 'n ... transaksie word gebruik vir elektroniese geldoorplasings tussen banke in verskillende lande. (5 x 1) (5)
- 1.3 Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.3.6 paspoort.
- 1.3.1 Mense wat op hulle eie koste reis om met gemeenskapsprojekte te help, staan as (sporttoeriste/vrywilliger-toeriste) bekend.
- 1.3.2 Die hoofdoel van (FTT/ACSA) is om te verseker dat toerismebesighede regverdig en verantwoordelik optree.
- 1.3.3 Een manier om 'n koolstofvoetspoor te verminder, is om met ('n motor/'n fiets) werk toe te ry.
- 1.3.4 Om (reënwater/ivoor) te versamel, word as 'n verantwoordelike praktyk beskou.
- 1.3.5 (Sonkrag/Steenkool) is 'n voorbeeld van 'n nie-hernubare energiebron. (5 x 1) (5)

- 1.4 Kies die gasheerstad(-stede) in KOLOM B wat by die reishandelskou in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommers (1.4.1 tot 1.4.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.4.6 G.

KOLOM A	KOLOM B
1.4.1 WTM (Wêreldreismark)	A Durban
1.4.2 ITB (Internationale Tourismus-Börse)	B Kaapstad en Johannesburg
1.4.3 Getaway Skou	C Los Angeles
1.4.4 Afrika se Reisindaba ('Africa's Travel Indaba')	D Londen
1.4.5 WTM Africa (Wêreldreismark Afrika)	E Berlyn
	F Kaapstad

(5 x 1) (5)

- 1.5 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae op die volgende bladsy.

Jake het ou foto's in 'n boks in sy motorhuis gevind. Die boks het aan sy grootouers behoort wat regoor die wêreld gereis het. Die woorde 'ONS WÊRELDTOERE' is op die buitekant van die boks geskryf.

ONS WÊRELDTOERE

[Bron: <https://pixlr.com>]

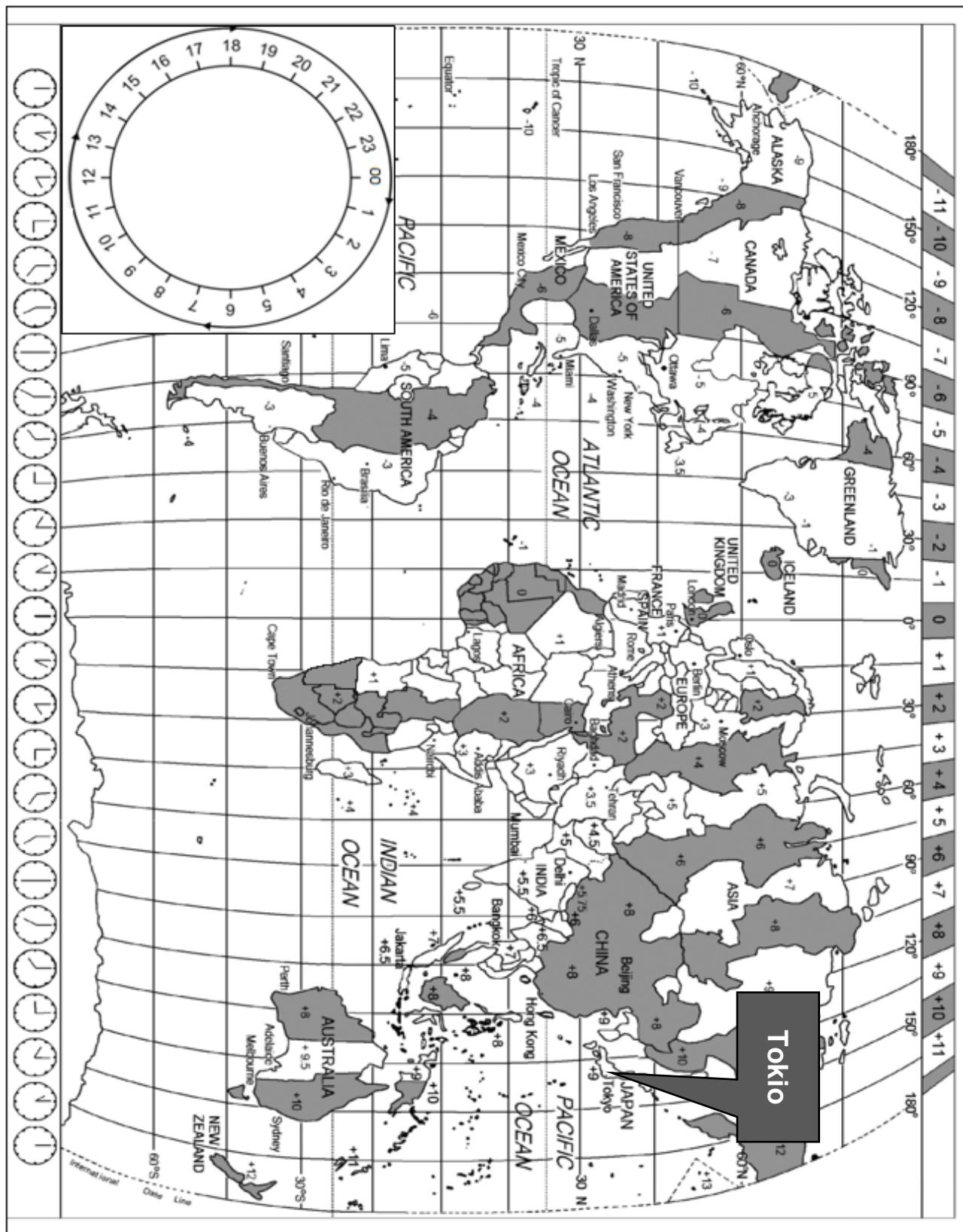
- 1.5.1 Skryf die aantal lande neer wat Jake se grootouers besoek het. (1)
- 1.5.2 Noem die ikone wat in dieselfde Europese land geleë is wat hulle besoek het. (2)
- 1.5.3 Identifiseer die ikoon wat hulle besoek het wat in die Suidelike Halfrond geleë is. (1)
- 1.5.4 Gee die naam van EEN ikoon wat op die Afrika-kontinent geleë is. (1)

TOTAAL AFDELING A: **40**

AFDELING B: KAARTWERK EN TOERBEPLANNING; BUITELANDSE VALUTA-VERHANDELING

VRAAG 2

Bestudeer die Wêreldtydsonekaart en die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

2.1

TOKIO, JAPAN – HET JY GEWEET?

	 JAPANESE KOS SUSHI	
DISNEYLAND Tokio het 'n Disneyland! Pret vir oud en jonk!	HOOFSTAD Die hoofstad van Japan is Tokio met 'n bevolking van 40,8 miljoen mense. Tokio beteken 'Oostelike Hoofstad'.	DIE BERG FUJI Die berg Fuji is gewild vir sy gemiddelde tot moeilike staproetes.

		
SHIBUYA-KRUIISING By die Shibuya-kruising steek tot 2 500 mense elke 80 sekondes die straat uit sewe verskillende rigtings oor.	KERSIEBLOEISELS Die kersiebloeisel- boom staan as <i>sakura</i> in Japan bekend. Dit blom gewoonlik net vir een week jaarliks.	TOKIO-SKYTREE Die Tokio-Skytree is die hoogste gebou in die stad. 'n Besoek aan die Skytree-akwarium is vir enige kind 'n droom wat waar geword het.
		[Bron: Eie skepping]

'n Suid-Afrikaanse paartjie, David en sy vrou Claire, het hulle seun en sy gesin in Tokio besoek. Hulle was baie opgewonde om hulle twee kleinkinders, wat 4 en 6 jaar oud is, te sien. Voor hulle vertrek het hulle 'n reisprogram saamgestel om die besienswaardighede in die infografika hierbo in te sluit.

Verwys na die inligtingsgrafika hierbo.

Teken die tabel op die volgende bladsy in jou ANTWOORDEBOEK oor en voltooi dit deur aktiwiteite vir Dag **3, 4, 5** en **6** voor te stel.

DAG	REISPROGRAM
1	Aankoms in Tokio
2	Vrye tyd
3	Aktiwiteit om kinders aan die seelewe bloot te stel
4	Aktiwiteit wat vir volwassenes geskik is
5	Geleenheid om fliekkarakters te ontmoet
6	Geniet die plaaslike kookkuns

(4)

- 2.2 David en Claire het om 16:00 op 6 Mei 2025 vanaf OR Tambo Internasionale Lughawe vertrek. Die duur van die vlug vanaf Johannesburg na Tokio was 19 uur.

Bereken die tyd en datum waarop die paartjie in Tokio aangekom het.

LET WEL: Japan pas NIE DBT toe NIE.

(6)

- 2.3 Die paartjie het veilig op Tokio Internasionale Lughawe geland.

Verduidelik EEN manier waarop die paartjie hulle bagasie veilig gehou het terwyl hulle op die lughawe gewag het.

(2)

- 2.4 As Suid-Afrikaners het die paartjie nie 'n visum vir hulle reis na Japan nodig gehad nie. Hulle is toegelaat om vir tot 90 dae 'n 'visum-vrye' vakansie te geniet.

2.4.1 Noem EEN verpligte toegangsdocument wat die paartjie vir hulle reis na Japan benodig het.

(2)

2.4.2 Noem die regeringsdepartement waar die paartjie vir die dokument wat in VRAAG 2.4.1 genoem is, aansoek moes doen.

(2)

- 2.5 Die paartjie was geweldig moeg en gedisoriënteerd met hulle aankoms in Tokio.

2.5.1 Noem die reisverwante toestand waaraan hulle gely het.

(2)

2.5.2 Gee EEN rede vir jou antwoord op VRAAG 2.5.1.

(2)

2.5.3 Behalwe vir die simptome wat hierbo genoem is, noem TWEE ander simptome van die geïdentifiseerde toestand.

(4)

- 2.6 Die Shibuya-kruising is die besigste voetgangerkruising in Tokio.

Stel TWEE maniere voor waarop toeriste veilig kan bly wanneer hulle in Tokio se strate loop.

(4)

- 2.7 Bespreek DRIE maniere waarop die gesin hulleself kon voorberei vir die aktiwiteit op Dag 5.

Jou bespreking moet insluit:

2.7.1 Voorbereidings voor die aktiwiteit (2)

2.7.2 Voorbereidings vir die werklike aktiwiteit (4)

- 2.8 David wou 'n klein kersieblœiselboomjie uit Japan saambring om in sy tuin te plant.

Is David toegelaat om die kersieblœiselboom na Suid-Afrika te bring?

Gee EEN rede vir jou antwoord. (2)
[36]

VRAAG 3

3.1 Verwys na die wisselkoerstabel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

LAND	VALUTA-KODE	BANK-AANKOOP-KOERS (BAK)	BANK-VERKOOP-KOERS (BVK)
Verenigde State van Amerika	USD	18,42	18,65
Japan	JPY	0,12	0,14
Engeland	GBP	23,29	23,30

- 3.1.1 Noem die geldeenheid wat in Japan gebruik word. (2)
- 3.1.2 David het R68 000 gehad om te bestee terwyl hy in Japan was. Hy het, voor hulle vertrek het, sy geld vir die Japannese geldeenheid op OR Tambo Internasionale Lughawe verruil.
Bereken die bedrag wat hy in die Japannese geldeenheid ontvang het. (3)
- 3.1.3 'n Dagreis na die berg Fuji kos ¥10 820 PER PERSOON.
Bereken die gelykstaande bedrag in ZAR vir die PAARTJIE. (5)
- 3.2 Die geld wat deur toeriste bestee word, stel die vermenigvuldigereffek in werking.
Verduidelik TWEE maniere waarop die vermenigvuldigereffek die plaaslike gemeenskappe rondom die berg Fuji bevoordeel. (4)
[14]

TOTAAL AFDELING B: 50

AFDELING C: TOERISTEBESIENSWAARDIGHDE; KULTUUR- EN ERFENISTOERISME; BEMARKING

VRAAG 4

4.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

DIE HART VAN ROME VATIKAANSTAD – DIE WÊRELD SE KLEINSTE LAND
<p>Hierdie ikoon het baie indrukwekkende besienswaardighede. As die hart van die Katolieke Kerk meng die Vatikaanstad godsdiestige belang met ongelooflike kuns en geskiedenis, wat dit 'n onmisbare bestemming vir toeriste maak.</p>

[Bron: <https://en.wikipedia.org>]

4.1.1 Noem die volgende:

- (a) Die land waar die Vatikaanstad geleë is (1)
- (b) Die kontinent waar die Vatikaanstad aangetref word (1)

4.1.2 Noem die godsdiestige hoof van die Vatikaanstad. (2)

4.1.3 Maak 'n lys van DRIE terreine in die Vatikaanstad wat gewilde toeriste-besienswaardighede is. (6)

4.1.4 Die Sistynse Kapel is in die Vatikaan-museum geleë.

Verduidelik TWEE redes waarom toeriste die Sistynse Kapel sal besoek. (4)

4.1.5 Onderskei tussen die Vatikaanstad as 'n *toeristebestemming* en 'n *godsdiestige terrein*. (4)

4.2

BEKENDE MURE VAN DIE WÊRELD**A**[Bron: www.thirstymag.com]**B**[Bron: www.news.artnet.com]4.2.1 Identifiseer ikone **A** en **B** hierbo. (2)

4.2.2 Die mure hierbo is op verskillende kontinente geleë.

Noem die TWEE kontinente waar die mure geleë is. (2)

4.2.3 Bespreek die doel van die konstruksie van ELK van die mure, **A** en **B**. (4)

4.3 Om as suksesvol beskou te kan word, moet toeristebesienswaardighede mense met spesiale behoeftes in ag neem.

Skryf 'n paragraaf om te verduidelik hoe besienswaardighede UNIVERSELE TOEGANG vir toeriste met spesiale behoeftes kan verseker.

Jou paragraaf moet die volgende insluit:

- 'n Verduideliking van die term *universele toegang* (2)
- TWEE voorbeelde van hoe universele toegang toeriste met spesiale behoeftes sal help (4)

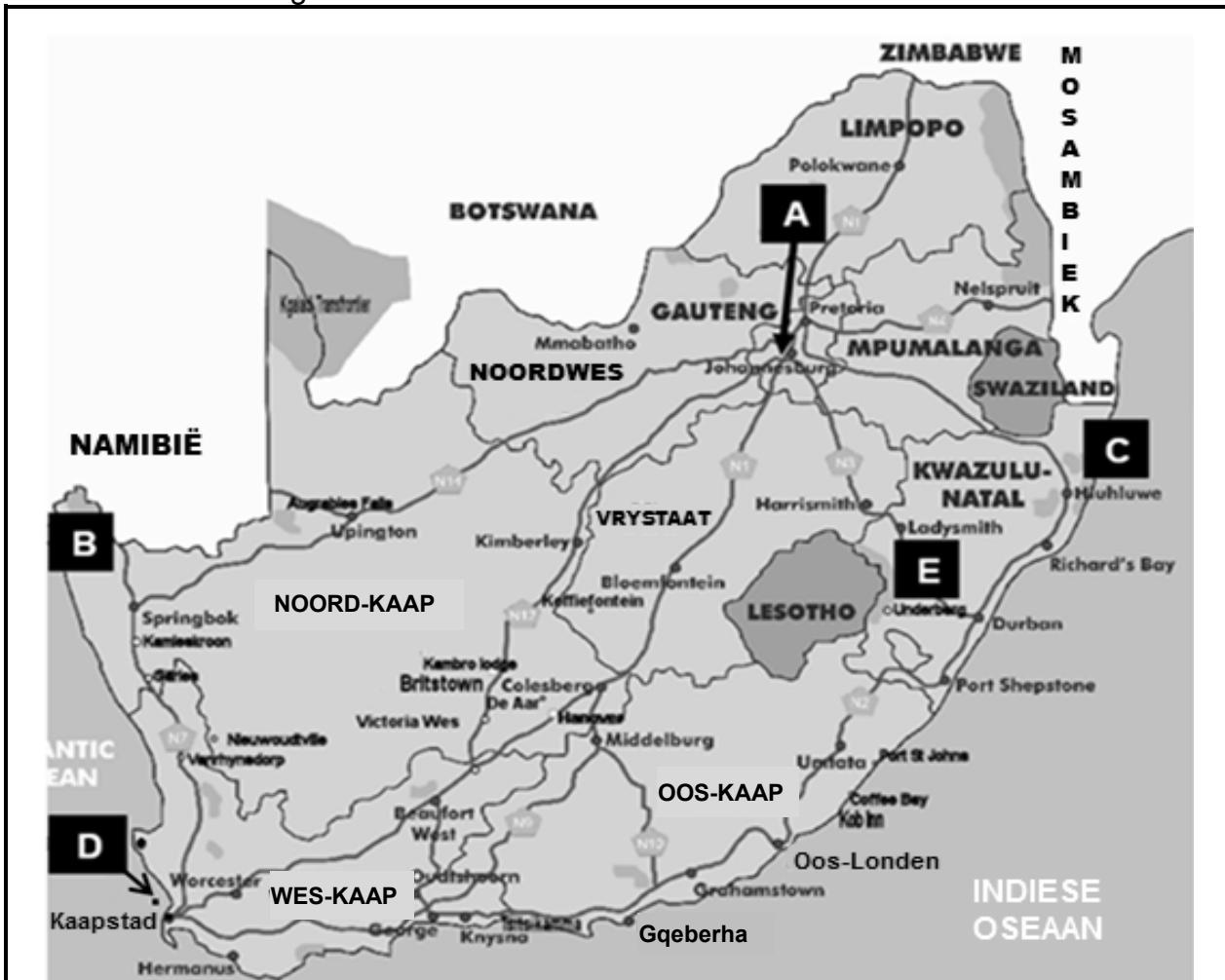
[32]

VRAAG 5

Bestudeer die kaart hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

SUID-AFRIKA SE WÊRELDERFENISTERREINE

Die benaderde ligging van VYF van Suid-Afrika se Wêrelderfenisterreine word op die kaart hieronder aangedui.

[Aangepas uit www.sahistory.org.za]

Identifiseer die Wêrelderfenisterreine wat **A**, **B**, **C**, **D** en **E** op die kaart hierbo gemerk is.

Skryf die letters **A**, **B**, **C**, **D** en **E** met die volle name van die Wêrelderfenisterreine in die ANTWOORDEBOEK neer.

[10]

VRAAG 6

Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg

TREVOR NOAH BEMARK SUID-AFRIKA
<p>Trevor Noah is 'n bekende Suid-Afrikaanse komediant wat in die Verenigde State van Amerika (VSA) gewild geraak het. Hy ontvang gereeld vrae oor Suid-Afrika van sy volgelinge regoor die wêreld. Trevor is deur die TBRSA ('TBCSA') genooi om in 'n bemarkingsvideo te verskyn, waar hy hierdie vrae in sy gewone humoristiese styl beantwoord.</p> <p>Toerisme in Suid-Afrika – Trevor Noah</p> <p>WELKOM IN SUID-AFRIKA</p> <p>Aan jou gebring deur TBRSA in samewerking met TOMSA</p>
 <p>Toerisme in SA - Trevor</p> <p>Hoe koud en vol sneeu is julle Kersfees?</p> <p>Is Suid-Afrika pret?</p> <p>Kan ek die leeus ontmoet?</p> <p>Hoeveel sterre het julle 5-ster-hotelle?</p> <p>Ken jy my vriend in Ghana?</p> <p>Kan 'n mens gholf speel in Suid-Afrika?</p>

[Aangepas uit <https://youtu.be/d6scLtB0C38>]

- 6.1 Skryf die afkorting *TBRSA* volledig uit. (2)
 - 6.2 Die TBRSA het Trevor Noah gebruik om ons pragtige land te bevorder. Gee EEN rede waarom Trevor Noah 'n ideale keuse was om Suid-Afrika plaaslik, in die VSA en in ander lande te bemark. (2)
 - 6.3 SAToerisme is daarvoor verantwoordelik om internasionale bewustheid van Suid-Afrika as 'n reisbestemming te skep. Noem TWEE ander bemarkingsrolle van SAToerisme. (4)
- [8]

TOTAAL AFDELING C: **50**

AFDELING D: TOERISMESEKTORE; VOLHOUBARE EN VERANTWOORDELIKE TOERISME

VRAAG 7

7.1 Lees die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

PROFESSIONELE BEELD		
		
VOORKOMS	KOMMUNIKASIE	SPANWERK
Trek netjies aan en handhaaf goeie persoonlike higiëne.	Praat duidelik en luister aandagtig. Wees hoflik en behulpsaam.	Pas by veranderings aan. Wees ontvanklik vir nuwe idees.
KLIENTEDIENS	STIPTELIKHEID	PROFESSIONELE GEDRAG
Stel kliënte eerste en los probleme met sorg op.	Wees altyd betyds. Hou by vasgestelde spertye.	Wees eerlik en eties.

[Bron: Eie skepping]

- 7.1.1 Gee EEN rede waarom dit belangrik is om 'n professionele voorkoms te handhaaf wanneer daar in die toerismebedryf gewerk word. (2)
- 7.1.2 Goeie kommunikasie is noodsaaklik in die toerismebedryf. Bespreek EEN gevolg as 'n werknemer wat in die toerismebedryf werk, nie in staat is om duidelik te kommunikeer nie. (2)
- 7.1.3 Verduidelik TWEE maniere waarop doeltreffende spanwerk tot die professionele beeld van 'n besigheid kan bydra. (4)

7.2 Lees die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

DIENSVOORWAARDES

Sara is 'n veldwagter by die Nasionale Krugerwildtuin.

Hieronder is 'n paar van die voorwaardes waaraan Sarah moet voldoen:

- Volg die gedragskode.
- Doen parkpatrollies, verseker die veiligheid van besoekers en neem deel aan bewaringswerk.
- Rapporteer insidente en veiligheidsgevare aan toesighouers.
- Gehoorsaam alle reëls en regulasies van die park.
- Tree professioneel en eties op.
- Ontwikkel en verbeter vaardighede.
- Moet goed met ander kan saamwerk.

- 7.2.1 Identifiseer Sarah se grootste verantwoordelikheid as 'n veldwagter. (2)
- 7.2.2 Verduidelik TWEE redes waarom werknemers van die Nasionale Krugerwildtuin 'n gedragskode moet volg. (4)
- 7.2.3 Gee die gewone werksure per week soos dit in die WBDV (Wet op Basiese Diensvoorwaardes, 1997 (Wet 75 van 1997)) bepaal is. (2)

7.3 Sarah se dienskontrak bepaal verder die volgende:

- 'n Uniformtoelaag van R400 per maand
- Twintig dae verlof per jaar
- Toegang tot die park se fasiliteite vir persoonlike gebruik
- Kennistydperk vir die beëindiging van diens in ooreenstemming met arbeidswetgewing

- 7.3.1 Voltooи die sin deur die ontbrekende woord neer te skryf.

Sarah het toegang tot die Nasionale Krugerwildtuin se fasiliteite vir persoonlike gebruik. Dit word as 'n ... voordeel beskou. (1)

- 7.3.2 Volgens die WBDV word 'n kennistydperk vereis voordat 'n werknemer sy/haar diens mag beëindig.

Verduidelik die term *kennistydperk*. (2)

- 7.3.3 Sarah ontvang 'n uniformtoelaag.

Gee EEN rede waarom 'n veldwagter 'n uniform moet dra terwyl hy/sy aan diens is. (2)

[21]

VRAAG 8

Lees die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

GEDRAG VIR VERANTWOORDELIKE TOERISTE	
Heg waarde aan plaaslike tradisies en gewoontes	
<ul style="list-style-type: none"> • Leer oor plaaslike gewoontes en gebeurtenisse voordat die reis plaasvind om deel te neem en met die gemeenskap kontak te maak. • Leer 'n paar plaaslike woorde om met die plaaslike mense te kommunikeer. • Respekteer en bewaar die unieke aspekte van 'n bestemming, sy geskiedenis, kultuur en tradisies ingesluit. • Vra altyd toestemming voordat foto's van plaaslike mense geneem word. 	
Ondersteun die plaaslike ekonomie	
<ul style="list-style-type: none"> • Kies plaaslik vervaardigde kunshandwerk en produkte om klein besighede te ondersteun en ekonomiese groei te stimuleer. • Wees gaaf met straatverkopers en vakmanne en bevorder sodoende billike handelverhoudings. • Vermy die aankoop van vervalste of verbode items. 	

[Aangepas uit 'Tips of the World Traveller'-pamflet]

- 8.1 Die gedragskode hierbo gee aandag aan die drie pilare van volhoubaarheid.
 Noem die DRIE pilare. (3)
- 8.2 Gee EEN rede waarom dit belangrik is om produkte te koop wat nie bedreigde plante of diere in gevaar stel nie. (2)
- 8.3 Verduidelik TWEE redes waarom dit belangrik is om toestemming te vra voordat foto's van die plaaslike mense geneem word. (4)
 [9]

TOTAAL AFDELING D: **30**

AFDELING E: PLAASLIKE, STREEKS- EN INTERNASIONALE TOERISME; KOMMUNIKASIE EN KLIËNTEDIENS**VRAAG 9**

9.1 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

G7-BERAAD, ITALIË 2024	
	Die G7 is die jaarlikse byeenkoms van internasionale wêreldleiers. Die 2024 G7-beraad is in Italië gehou.
	Die leiers van Italië, Kanada, Frankryk, Duitsland, Japan, die VK en die VSA het die beraad bygewoon.
Die G7-beraad het wêreldleiers byeengebring om dringende wêreldkwessies te bespreek en saam daarvan te werk. Hierdie kwessies het klimaatsverandering, ekonomiese stabiliteit, sekuriteit en ander sleuteluitdagings ingesluit wat die internasionale gemeenskap in die gesig staar.	
WÊRELDKWESSIES WAARAAN BY DIE BERAAD AANDAG GEGEE IS	
<ul style="list-style-type: none"> • Versnel die gebruik van herwinbare energie, soos wind- en sonkrag, om die invloed van aardverwarming te beperk. • Verminder die afhanklikheid van fossielbrandstowwe. • Ondersoek nuwe energietegnologieë en beter maniere om energie te stoor. • Verminder plastiekafval teen 2040 deur minder plastiek te gebruik, 'n toename in herwinning en beter afvalbestuur. 	
[Aangepas uit www.g7italy.it]	

- 9.1.1 Identifiseer EEN manier waarop die G7-leiers beplan het om aan klimaatsverandering aandag te gee. (2)
- 9.1.2 Bespreek TWEE maniere waarop samewerking tussen lande klimaatsverandering kan verminder. (4)

9.2 Lees die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

OEKRAÏNE – 'N GROEIENDE HUMANITÈRE KRISIS	
Die huidige konflik tussen Rusland en die Oekraïne lei tot voortslepende gevegte wat burgerlikes in gevaar stel en infrastruktuur soos huise en noodsaklike dienste beskadig. Baie mense is genoodsaak om hulle huise te verlaat weens geweld en verwoesting. Die ontworteling (verskuiwing) van mense binne die Oekraïne het oorlogstraumas soos geweld, skeiding van gesinne, plundering of uitsetting tot gevolg gehad.	

[Aangepas uit www.re liefweb.com]

- 9.2.1 Identifiseer die tipe politieke situasie in die artikel op die vorige bladsy. (2)
- 9.2.2 Verduidelik TWEE maniere waarop die Rusland-Oekraïne-konflik die mense van die Oekraïne beïnvloed. (4)
- 9.2.3 Bespreek TWEE invloede van die Rusland-Oekraïne-konflik op die ekonomiese situasie van die Oekraïne. (4)
- 9.3 Bestudeer die tabel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

STATISTIEKE OOR SUID-AFRIKA SE TOP 10-BRONMARKTE					
Vergelyking tussen voor-Covid-19 en ná-Covid-19 inkomende toeriste-aankomste					
	Aankomste in Maart 2019	Aankomste in Maart 2023	Aankomste in Maart 2024	% van Maart 2023	% van Maart 2019
Verenigde Koninkryk	44 772	36 811	41 896	113,7	93,5
Verenigde State van Amerika	35 125	30 196	35 302	116,9	100,5
Duitsland	33 940	28 382	35 714	125,8	105,2
Nederland	10 364	9 247	9 591	103,7	92,5
Frankryk	17 451	10 862	11 915	109,6	68,2
Australië	9 321	8 150	7 953	97,5	85,3
Indië	7 046	5 302	5 203	98,1	73,8
Kanada	7 148	5 608	6 217	110,8	86,9
Italië	4 305	2 900	3 609	124,4	83,8
België	4 689	3 485	4 812	138,0	102,6

[Bron: www.statssa.gov.za]

- 9.3.1 Verduidelik die term *bronmarkte*. (2)
- 9.3.2 Die Verenigde Koninkryk bly 'n top bronmark.
- Bereken die verskil in aankomste tussen Maart 2023 en Maart 2024. (2)
- 9.3.3 Verwys na die onderste vyf bronmarkte wat in die tabel gelys word.
- Identifiseer die land met die minste aankomste in Maart 2024. (2)
- [22]

VRAAG 10

Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

HELLOPETER – DIE GOEIE, DIE SLELTE, DIE LELIKE!

HELLOPETER: *Hellopeter* is 'n aanlyn kanaal waar gaste kommentaar kan lewer op hulle ondervindings by verskillende verblyf-instellings.

A *Ek was by 'n baie goeie chalet wat deeglik bestuur, skoon en goed versorg is, ingeboek.*

B *Die personeel was onbeskof en nie behulpsaam nie. Sal nie hierdie plek aanbeveel nie.*

C *Alles daar het my asem weggeslaan. Ek sal hierdie plek beslis weer besoek.*

D *Die elektriese koord van die ketel was nie veilig nie. Die beddens was ongerieflik. So teleurgesteld!*

E *Die bad was baie vuil, daarom het ek besluit om die handstort te gebruik. Die watervloei is 'n paar keer tydens die stortsessie onderbreek.*

F *Die handdoeke was vol vlekke en baie oud.*

G *Die hotel is skoon, die ligging is asemrowend en die personeellede aangenaam.*

H *Hierdie hotel sal my beslis nie weer in die toekoms sien nie.*

I *Goeie verblyf, maar daar is 'n tekort aan fasilitate vir kinders.*

J *Wat 'n wonderlike ervaring – van die diens tot by die kos! Welgedaan aan die algemene bestuurder en sy span. Beslis nie ons laaste besoek nie; julle sal ons binnekort weer sien.*

[Aangepas uit www.hellopeter.com]

- 10.1 Voltooi die sin deur die ontbrekende woord neer te skryf.

Hellopeter is 'n voorbeeld van ... kliënteterugvoering. (2)

- 10.2 Verwys na kommentaar **G** en **J**.

Verduidelik EEN manier waarop positiewe terugvoering die personeel kan motiveer. (2)

- 10.3 Verwys na kommentaar **B** en **H**.

Bespreek TWEE gevolge van negatiewe kommentaar op verblyf-instellings. (4)
[8]

TOTAAL AFDELING E:	30
GROOTTOTAAL:	200